

СКВАМАРИНА ЩЕТИНИСТА

Squamarina cartilaginea (With.) P. James in
D. Hawksw. et al. (*Squamarina crassa* (Huds.)
Poelt).

Родина Стереокаулонови — Stereocaulaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Середземноморський палеоарктичний вид
на пн. межі поширення.

Ареал виду та його поширення в Україні
Європа, особливо часто в середземноморських районах, на пн. рідшає (Скандинавія, Велика Британія, Бельгія, Данія, Німеччина, Польща, Україна, Франція, Італія, Балканський п-ів), Кавказ, Азія, Пн. Африка (Алжир), Канарські о-ви. Дуже рідкісний на рівнині: широколистянолісова зона (Кременець), західний Лісостеп, Степова зона (окол. с. Гуркули Снігурівського р-ну Миколаївської обл.), частіше в Степовому та в Гірському Криму, на Пд. березі Криму) Адм. регіони: Тр, Хм, Мк, Кр.

Чисельність та структура популяцій
Трапляється групами або поодинці.

Причини зміни чисельності
Розорювання степових ділянок, випасання овець, заростання відкритих ділянок петрофітного степу.

Умови місцезростання
На відшаруваннях порід, на карнизах і по щілинах, на наносах ґрунту.

Загальна біоморфологічна характеристика
Слань 4–12 см завширшки, спочатку більш-менш кругляста, далі часто неправильної форми (часто зливається з сусідніми сланями, утворюючи великі безформні плями), досить крихка, не щільно притиснена до субстрату, товста, до 0,3–0,5 мм завтовшки, матова або з блискучими молодими частинами, зверху бурувато-жовтувата, сірувато-зеленувата, жовтувато-оливкова до блідо-рудуватої чи оливково-коричнюватої; знизу світло-рожева, на периферії білувата. В центральній частині слань тріщинувато-ареольована чи луската, на периферії з променисто розташованими лопатями, а пізніше вся слань складається з заокруглено-зарубчасто-лопатевих лусочок, що накривають одна одну. Апотеції часто чис-

ленні, здебільшого розташовані в центрі слані, до 1–2,5 см у діаметрі. Розмножується нестатевим (зігнутими пікнокондіями та фрагментами слані) та статевим (одноклітинними еліпсоїдними спорами) шляхом.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

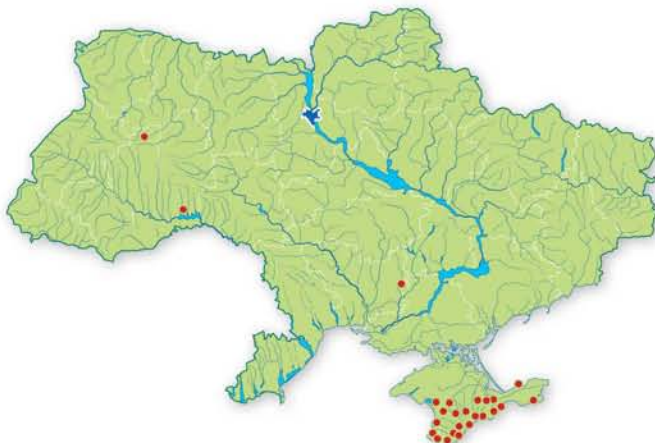
Охороняється у філіалі «Кременецькі гори» ПЗ «Медобори», Кримському, Карадазькому ПЗ та заказнику «Новий Світ». Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону. Здійснювати заходи, спрямовані на збереження степових ділянок з відслоненням вапняку.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Копачевская, 1986; Окснер, 1937; Определитель лишайников..., 1971.

Автор: С.Я. Кондратюк
Фото: С.Я. Кондратюк

СКВАМАРИНА СОЧЕВИЦЕНОСНА

Squamarina lentigera (G. H. Weber) Poelt

Родина Стереокаулонові — Stereocaulaceae

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Наукове значення

Вид пустельно-степових ландшафтів з диз'юнктивним ареалом.

Ареал виду та його поширення в Україні

Європа (Естонія, Україна, Росія), Кавказ, Центральна Азія, Сх. Сибір, Саяни, Пн. Америка, Пн. Африка (Алжир). Кримський п-ів (окол. м. Євпаторії, Судака, Ялти), Херсонська обл. (окол. с. Станіслав). Адм. регіони: Хс, Кр.

Чисельність та структура популяцій

На території Кримського п-ва зустрічається великими групами, на рівнині відома одна популяція з незначною кількістю сланей.

Причини зміни чисельності

Розорювання степів, витопування під час випасання худоби, рекреаційне навантаження.

Умови місцезростання

На карбонатних ґрунтах та лессах; у міждернинних проміжках.

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань у вигляді розеток до 6 см у діаметрі, зеленувато-білувата, світло-оливкова, щільно приросла до субстрату, у центральній частині тріщинувато-ареольована, по краю з лопатями, що вкриті білуватою поволокою. Лопаті радіально розташовані, до 3 мм завдовжки, плескуваті, щільно прилягають одна до одної. Апотеції 1–2,5 мм у діаметрі,

круглясті, диск жовтувато-коричнюватий, жовтувато-оливковий до світло-охристого, оточений світлішим, одного кольору із сланню сланевим краєм. Аскоспори безбарвні, одноклітинні, 9–16 x 4–6 мкм.

Режим збереження та заходи з охорони.

Охороняється у ПЗ «Мис Мартьян», заказнику «Новий Світ». Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Ходосовцев, 1999.

Автор: О.Є. Ходосовцев

Фото: С.Я. Кондратюк

СКВАМАРИНА НЕБЕЗПЕЧНА

Squamarina periculosa (Schaerer) Poelt

Родина Стереокаулонові — Stereocaulaceae

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Наукове значення

Третинний середземноморський реліктовий вид.

Ареал виду та його поширення в Україні

Середземномор'я. Кримський п-ів (окол. м. Ялти, Судака). Адм. регіон: Кр.

Чисельність та структура популяцій

Зустрічається невеликими групами, відомо дві розрізнені популяції.

Причини зміни чисельності

Руйнування біотопів унаслідок забудови узбережжя.

Умови місцезростання

На прямовисних вапнякових скелях в тріщинах; недалеко від узбережжя Чорного моря.

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань товста, в центральній частині ареольована до лускатої, з короткими, більш-менш опуклими, лусочками, що часто налягають одна на одну у вигляді черепиці. 2–3 мм завширшки, білувато-жовто-зелена до світло-зеленуватої, вкрита білуватою поволокою. Апотеції до 5 мм у діаметрі, досить чисельні, сидячі. Диск увігнутий до плоскуватого, зеленуватий,

блідо-жовтий до темно-сіро-зеленого, іноді з білуватою поволокою. Власний край добре помітний, сланевий край рівний, товстий, з білуватою поволокою. Аскоспори одноклітинні, безбарвні, 10,5–17 x 4,5–6,0 мкм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони.

Охороняється у ПЗ «Мис Март'ян», заказнику «Новий Світ». Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Ходосовцев, Редченко, 2002.

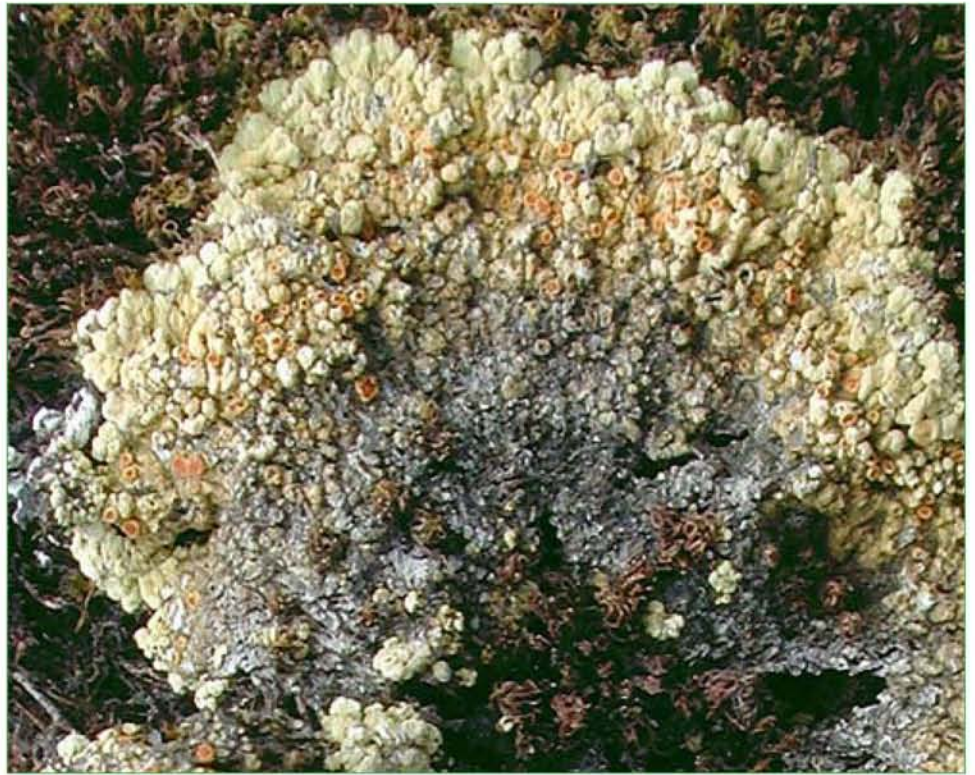
Автор: О.Є. Ходосовцев

Фото: С.Я. Кондратюк

ФУЛЬГЕНЗІЯ ПУСТЕЛЬНА

Fulgensia desertorum (Tomin) Poelt

Родина Телосхістові — Teloschistaceae

Природоохоронний статус виду
Зникаючий.

Наукове значення

Рідкісний епігейний вид аридних ландшафтів з диз'юнктивним ареалом.

Ареал виду та його поширення в Україні

Європа (Іспанія, Франція, Україна, Росія), Кавказ, Азія (Палестина, Іран, Таджикистан, Якутія, Монголія). Кримський п-ів (Опук). Адм. регіон: Кр.

Чисельність та структура популяцій
В Україні відома одна популяція.

Причини зміни чисельності

Розорювання степових ділянок, випасання овець.

Умови місцезростання

На карбонатних ґрунтах; у міждернинних проміжках; в аридних регіонах.

Загальна біоморфологічна характеристика

Слань одноманітнонакипна, ареольована, до 1 см у діаметрі, складається зі зближених, налягаючих одна на одну, плескуватих до опуклих, білувато-жовтуватих, жовтувато-сіруватих до блідо-оранжевих, вирізаних по краю ареол. Апотеції часто чисельні, 0,3–1,5 мм у діаметрі, розташовані у центральній частині слані, диск оранжево-жовтуватий, оточений власним

краєм одного кольору з диском та сірувато-жовтуватим зникаючим сланевим краєм. Аскоспори безбарвні, 2-клітинні, еліпсоїдні, 10–16 x 5–8 мкм.

Режим збереження та заходи з охорони.
Охороняється в ПЗ «Опукський». Слід контролювати стан популяцій на цій території, дослідити можливі місцезнаходження та в разі виявлення виду взяти їх під охорону.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Окснер, 1993; Ходосовцев, 1999; Ходосовцев, 1999.

Автор: О.Є. Ходосовцев
Малюнок: І.В. Маханьков